

Sebestyén Ádám:

Népdalcsokor

Bukovinai, andrásfalvi népdalok

Kiadja a Tolna megyei Tanács V. B. Könyvtára

S z e k s z á r d

1976

Bevezetés

E dalsokorban közölt népdalok egy részét gyermek-, ill. fiatal koromban még Andrásfalván gyűjtöttem össze és kottáztam le egyszerű tudásommal egy hegedű segítségével. Bár ezzel akkor még semmi célom sem volt, s azt sem tudtam, mit jelent a „gyűjtés” szó, mégis valami arra ösztökélt, hogy minden dallamot, amelyet meghallottam, a magam módján, a magam gyönyörűségére megörökítsek. Akkor még nem tudtam, de most már látom, hogy lassan-lassan ezek a szép, nálunk Andrásfalván közismert dalok feledésbe mennek. Ezért elhatároztam, hogy a „Bukovinai andrásfalvi székelyek élete és története Madéfalvától napjainkig” című könyvem harmadik részeként közölni fogom. A népdalok válogatásában és szakszerű leírásában dr. Kiss Lajos, a Magyar Tudományos Akadémia népzenekutató csoportjának főmunkatársa tanácsokkal és útmutatásokkal látott el. A sok-sok odaadó segítségért ezúton is köszönetet mondok. Köszönetet kell mondanom azoknak is, akiktől jelen munkám gyűjtéséhez buzdítást és némi jótanácsot kaptam, valamint mindazoknak, akik a mű kiadását tanácsaikkal, anyagi és erkölcsi támogatásukkal lehetővé tették.

Ortutay Gyula „Kis magyar néprajz” című könyvében így ír: „Kodály Zoltán mondja valahol egy vallomásában, beszámolva fiatalkori népzenekutató-sairól, hogy a népi műveltség csúcsa, mintegy kivirágzása a népdal, s döntő bizonyossága a nép egységes eleven kultúrájának.”

Meg kell mondanom: a bukovinai székelyek szerették a társas összejöveteleket, és vidám lelkületük nagyon kedvelte a zenét és a táncot. Anélkül sem az év, sem a családi élet nagyobb ünnepei meg nem eshettek. A családi ünnepek közül, kivált a keresztelőkön és lakodalmakon ereszkedett ki dalban a nép széles kedve.

A székelyek az idegen világban rátermettséggükkel és szorgalmukkal békesen élhették a maguk életét. A megélhetésért, fennmaradásért folytatott küzdelem mellett volt erejük ahhoz, hogy önálló szellemi életet éljenek. Így a mintegy másfélszázados elszigeteltségükben híven megtartották népi hagyományaikat. Népszokásaik és gyönyörű népdalaik (ahogy ők mondják, világi énekeik) ma is híven tükrözik vissza ottani életüket. Bátran mondhatom, hogy dalaikban kifejezésre jut hányatott életüknek szomorúsága, vidámsága és hazavágyása. Bár az új környezetben a harminc év leforgása alatt már sok dal- lam feledésbe ment, de még megvan a lehetősége annak, hogy az elfelejtett dalainkat felelevenítsük és fiainknak is átadjuk.

Gyűjteményemben vannak közismert népdalok is, de azokat abban a formában közlöm, ahogy az andrásfalvi székely nép énekli.

E kis dalsokor bizonyosságot tesz arról, hogy az idegenben szakadt székelység magyarnak maradt, és érzéseit ősi magyar nyelven fejezte ki népdalaiban.

Sebestyén Ádám

T Á R G Y M U T A T Ó

a dalok száma szerint

1. Gyermekdalok	— — — — — — — — — —	1— 10
2. Dalok a szülőföldről és a szerelemről	— — — — — — — — — —	11— 90
3. Keservek, bujdosó- és búcsúzódalok	— — — — — — — — — —	91—118
4. Lakodalmas és mulatódalok	— — — — — — — — — —	119—161
5. Katonadalok	— — — — — — — — — —	162—210
6. Balladák	— — — — — — — — — —	211—230
7. Függelék: műdalok népi változatai	— — — — — — — — — —	231—240

Tempójelzés:

PARLANDO: beszélve, beszédszerű ének mód.

RUBATO: lopva: az időmértéket nem pontosan betartva, szabadon előadni.

1 ÉRIK A MEGGYFA...

Kakasd (Tolna megye)
Sebestyén Adámné Kozma Emma
50 éves 1973.

É - rik a meggy - fa, Kapd bé, szü - vem, kapd bé,
Haj - lik az á - ga,
A - lat - ta va - gyan A - kil sze - retsz, kapd bé.
Bar - na kis - lány - ka,

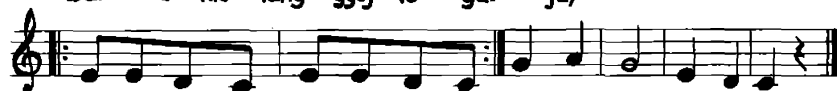
Ezt sze - re - tem, ezt ked - ve - lem,
Ez az én é - des ked - ve - sem.

Ha pénz val - na, pen - dül - ne, Még - és ki - for - dul - na.
Ró - zsa val - na, se - rül - ne,

Zöld asz - ta - lan ég a gyer - tyá,
Bar - na kis - lány gyűj - lo - gat - ja,

Ha le - gyűj - csa, ha fel - gyűj - csa, Állj ki már ró - zsa - szál!
csak a szü - vem szo - mo - rics - csa,

A lányok kört alkotnak. Egy a középre áll. A többiek tánclépésekben körbe járnak, és énekelnek. A „Kapt bé, szüvem” szövegrésznél a közepén álló párt választ. „Ezt szeretem” szövegrésznél a választott párt kiveszi a körből, és a kör közepén táncolva forognak. A dal végén beáll a körbe, aki először volt a közepén álló, s az marad bent, akit a játék közben a most kilépett vitt be. A játékot így folytatják.

2 PUNKÖSTI RÓZSA...

Kakasd (Tolna megye)
Andrásfalvi Györgyné Mátyás Erzsébet
65 éves 1969.

Pün-kös-ti ró-zsa,
Ki-haj-lott az út-ra,
Meggufa ár-nyé-ká-ba, Le-ve-li-be kis menyecske ü-lelj, a-kit sze-relsz
Meggufa á-ga haj-lott,
Ter-melt á-ga ter-melt.

Ezt sze-re-tem, ezt ked-ve-lem, Hopp, i-de, dombos, Csak a vén bocskoros.
Ez az én é-des ked-ve-sem. Hopp, i-de, macskos.

A szű-ré-nek ud-va-rán, ud-va-rán,
min-den-fé-le do-bo-gán, do-bo-gán,
An-nak agy-gyuk a le-jánt, a le-jánt,
ki fel-kö-tti a kard-ját, a kard-ját.
Én fel-kö-töm kar-do-mat, kar-do-mat,
add ne-kem a lá-nya-dat, lá-nya-dat.

O-da jár-nak a le-gé-nyek sár-ga sar-kan-tyú-ba.

Cid-rom, bid-rom, sár-ga li-li-om,
Cid-rom, bid-rom, sár-ga li-li-om.

Megjegyzés:

A két dal egybekapcsolva is játszható. A fenti dalnál „Ezt szeretem”-nél a körben álló kiveszi a választott párt a körből, és tovább táncolnak. A dal végén az, aki táncost hívott, beáll a körbe, a másik bent marad, s a játékot így tovább folytatják.